

O'ZBEKISTON INVESTITSIIYA SIYOSATI VA XORIJIY SHERIKLAR BILAN XAMKORLIKNING USTUVOR YO'NALISHLARI

Ibadova Shaxrizoda Xujayarovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Iqtisodiyot mutaxassisligi 1-bosqich
magistranti

Annotatsiya

Mazkur maqolada O'zbekistonning investitsiya siyosati va xorijiy sheriklar bilan hamkorligining ustuvor yo'nalishlari tahlil qilinadi. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning huquqiy-me'yoriy asoslari, mavjud muammolar va ularning yechimlari o'rganiladi. Shuningdek, xorijiy hamkorlik doirasida istiqbolli sohalar va kelajak rejalar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar. Investitsiya siyosati, xorijiy investitsiyalar, iqtisodiy hamkorlik, huquqiy asoslar, strategik yo'nalishlar.

Abstract

This article analyzes the investment policy of Uzbekistan and priority areas of cooperation with foreign partners. The legal and regulatory framework for attracting foreign investment, existing problems and their solutions are studied. Also, promising areas and future plans within the framework of foreign cooperation are discussed.

Keywords. Investment policy, foreign investments, economic cooperation, legal framework, strategic directions.

KIRISH

O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashda investitsiya siyosati muhim o'rin tutadi. Davlat tomonidan xorijiy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratish, investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada O'zbekistonning investitsiya siyosati, xorijiy investorlar bilan hamkorlikning dolzarb yo'nalishlari va istiqbollari tahlil qilinadi.

O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishgandan so'ng, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha qator islohotlarni amalga oshirdi. So'nggi yillarda investitsiya siyosatini modernizatsiya qilish va xorijiy kapitalni jalb qilish bo'yicha tizimli yondashuvlar amalga oshirilmoqda. Hukumat tomonidan erkin iqtisodiy zonalar tashkil etilishi, soliq imtiyozlari berilishi va biznes

muhitini soddalashtirish bo'yicha qabul qilingan qarorlar O'zbekistonni jahon investitsiya bozorida raqobatbardosh hududga aylantirishga xizmat qilmoqda.

Ushbu maqolada O'zbekiston investitsiya siyosatining asosiy yo'nalishlari, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishdagi asosiy sektorlar, xalqaro sheriklar bilan hamkorlik istiqbollari va bu boradagi dolzarb muammolar tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Investitsiya siyosati va iqtisodiy rivojlanish bo'yicha akademik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, investitsiya muhiti mamlakatning iqtisodiy barqarorligi va biznes yuritish sharoitlariga bog'liq.

Dunning (1993) o'zining Eklektik Paradigma modelida investitsiya oqimlari milliy iqtisodiyotning ochiqligi, institutsional muhit va huquqiy kafolatlarga bog'liq ekanligini ta'kidlaydi.

UNCTAD (2021) ma'lumotlariga ko'ra, Markaziy Osiyo davlatlari ichida O'zbekiston xorijiy investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha yetakchi o'rinlardan birini egallamoqda.

World Bank (2022) tahlillarida O'zbekistonning investitsiya muhiti jadal rivojlanib borayotganligi va davlat tomonidan sarmoyadorlarni himoya qilish bo'yicha katta yutuqlarga erishilganligi qayd etilgan.

O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy islohotlar va biznes yuritish sharoitlarini yaxshilash xorijiy sarmoyadorlar uchun muhim omillar hisoblanadi.

O'zbekiston investitsiya siyosati bo'yicha mavjud ilmiy va amaliy tadqiqotlar tahlil qilinadi. Turli mamlakatlarning investitsiya tajribasi, xalqaro moliyaviy institutlarning tavsiyalari va huquqiy-me'yoriy hujjatlar asosida muammo va yechimlar o'rganiladi.

Ushbu tadqiqotda quyidagi metodlardan foydalanildi:

Tahliliy yondashuv: O'zbekiston investitsiya siyosatining huquqiy bazasi va hukumat tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilindi.

Taqqoslash usuli: O'zbekistonning investitsiya muhiti boshqa Markaziy Osiyo davlatlari bilan taqqoslandi.

Statistik tahlil: Jahon banki, UNCTAD va O'zbekiston davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga asoslangan holda investitsion oqimlar tahlil qilindi.

Tadqiqotda statistik tahlil, huquqiy hujjatlar tahlili, iqtisodiy modellashtirish va qiyosiy tahlil metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, O'zbekistonning investitsiya sohasidagi islohotlari va xalqaro tajriba asosida xulosa va takliflar berildi.

NATIJALAR

O'zbekiston investitsiya siyosati quyidagi asosiy yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

1.1. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish strategiyasi

- O'zbekiston Respublikasi **"Investitsiyalar to'g'risida"gi qonun** asosida mahalliy va xorijiy investorlar uchun qulay huquqiy asos yaratgan.
- **Xorijiy investorlarning huquqlari kafolatlangan:** mulk daxlsizligi, milliyalashtirishga yo'l qo'yilmasligi va daromadlarni chet elga erkin olib chiqish imkoniyati.
- Hukumat **erkin iqtisodiy zonalar (EIZ)** va **maxsus investitsiya rejimlari** orqali investorlar uchun soliq va bojxona imtiyozlarini taqdim etadi.

1.2. Investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha islohotlar

- **Raqamlashtirish:** investorlar uchun soddalashtirilgan onlayn xizmatlar joriy etildi.
- **Byurokratiyani qisqartirish:** litsenziyalash, ro'yxatdan o'tish va ruxsat berish jarayonlari soddalashtirildi.
- **Korrupsiyaga qarshi kurash:** O'zbekiston xalqaro biznes reytinglarida o'z mavqeini yaxshilashga intilmoqda.

1.3. Investitsion infratuzilmani rivojlantirish

- Yangi **logistika markazlari, transport yo'laklari va sanoat klasterlari** barpo etilmoqda.
- **Energetika va "yashil iqtisodiyot"** sohasida investitsiya loyihalari rivojlantirilmoqda.

2. Xorijiy investitsiyalarni jalb etishdagi asosiy sohalar

Hukumat O'zbekistonda chet el investitsiyalarini jalb etish uchun quyidagi strategik tarmoqlarga e'tibor qaratmoqda:

2.1. Energetika va "yashil iqtisodiyot"

- Quyosh va shamol elektr stansiyalarini rivojlantirish bo'yicha **Masdar (BAA), TotalEnergies (Fransiya), ACWA Power (Saudiya Arabistoni)** kabi kompaniyalar bilan loyihalar amalga oshirilmoqda.
- **Gaz-kimyo va neftni qayta ishlash** sohasida Rossiya, Xitoy va Janubiy Koreya kompaniyalari bilan hamkorlik mavjud.

2.2. Sanoat va ishlab chiqarish

- **Avtomobilsozlik:** "UzAuto Motors" kompaniyasi **General Motors (AQSh), KIA (Janubiy Koreya)** bilan hamkorlikda ishlab chiqarishni kengaytirmoqda.
- **Kimyo va farmatsevtika sanoati:** Germaniya, Hindiston va Rossiya kompaniyalari bilan qo'shma loyihalar mavjud.

2.3. Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat sanoati

- O'zbekiston **Isroil, Niderlandiya va Turkiya** bilan zamonaviy sug'orish texnologiyalarini joriy etish bo'yicha hamkorlik qilmoqda.
- **Organik mahsulotlar eksportini oshirish** uchun xalqaro sertifikatlash tizimlari tatbiq etilmoqda.

2.4. Turizm va xizmatlar sektori

- **Saudiya Arabistoni, BAA va Malayziya** bilan ziyorat turizmini rivojlantirish bo'yicha kelishuvlar mavjud.
- **Yevropa va Osiyo mamlakatlari** bilan yangi xalqaro aviaqatnovlar yo'lga qo'yilmoqda.

3. Xorijiy sheriklar bilan hamkorlikning ustuvor yo'nalishlari

O'zbekiston quyidagi davlatlar va mintaqalar bilan hamkorlikni chuqurlashtirmoqda:

3.1. Yevropa Ittifoqi va AQSh

- **Savdo va investitsiyalarni kengaytirish:** O'zbekiston GSP+ tizimiga qo'shilib, Yevropaga bojxona imtiyozlari bilan mahsulot eksport qilish imkoniyatiga ega bo'ldi.
- **Texnologiyalar va ta'lim sohasida hamkorlik:** AQSh va Yevropa universitetlari bilan qo'shma dasturlar joriy etilmoqda.

3.2. Rossiya va MDH davlatlari

- **Energetika, transport va sanoat** sohalarida Rossiya bilan yirik investitsiya loyihalari amalga oshirilmoqda.
- **Mehnat migratsiyasi:** O'zbekiston fuqarolari uchun Rossiyada ishlash sharoitlarini yaxshilash bo'yicha kelishuvlar mavjud.

3.3. Xitoy va Janubi-Sharqiy Osiyo

- **"Bir kamar, bir yo'l" loyihasi** doirasida infratuzilma loyihalariga Xitoy tomonidan katta mablag' ajratilmoqda.
- **Sanoat va texnologiyalar bo'yicha hamkorlik:** Xitoyning yirik kompaniyalari O'zbekistonda zavod va fabrikalar qurmoqda.

3.4. Yaqin Sharq davlatlari

- **Birlashgan Arab Amirliklari va Saudiya Arabistoni** bilan energetika va qishloq xo'jaligi sohasida strategik loyihalar amalga oshirilmoqda.
- **Islom moliyasi va bank sektori** rivojlantirilmoqda.

4. Investitsion hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha istiqbolli yo'nalishlar

Kelajakda O'zbekiston quyidagi yo'nalishlarda investitsion hamkorlikni rivojlantirishni maqsad qilgan:

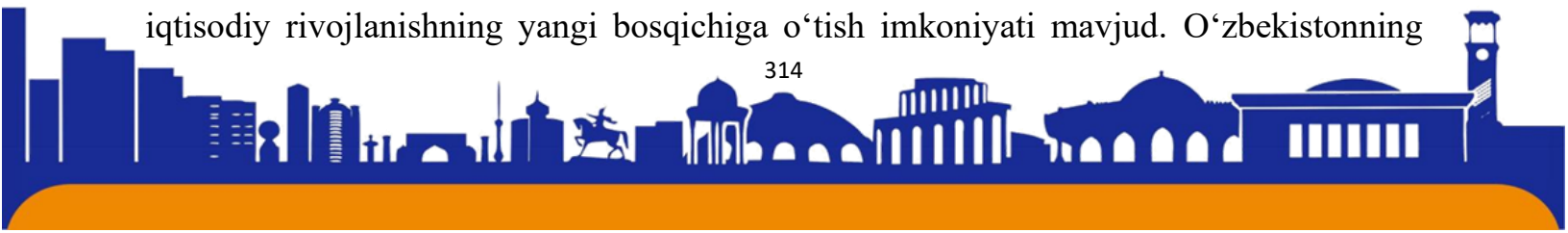
1. **Texnologik va innovatsion loyihalarni kengaytirish**
 - Sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar va IT sektoriga xorijiy investitsiyalarni jalb qilish.
2. **"Yashil iqtisodiyot" va ekologik barqarorlikni ta'minlash**
 - Shamol va quyosh energetikasiga xorijiy sarmoyalarni jalb etish.
3. **Xalqaro transport va logistika tarmoqlarini rivojlantirish**
 - Xitoy, Rossiya va Yevropa bozorlariga chiqish uchun transport yo'laklarini optimallashtirish.
4. **Mahalliy mahsulotlarni xalqaro bozorlarga eksport qilish**
 - O'zbekiston mahsulotlari uchun yangi eksport bozorlarini ochish va xalqaro standartlarga moslashtirish.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki:

- **O'zbekiston investitsiya muhitini yaxshilash bo'yicha keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirmoqda.** Soliq yukini kamaytirish, erkin iqtisodiy zonalar tashkil qilish va raqamlashtirish jarayonlari investorlar uchun qulay shart-sharoit yaratmoqda.
- **Xorijiy investitsiyalar jalb etilayotgan asosiy sohalar:** sanoat, energetika, qishloq xo'jaligi va infratuzilma loyihalari.
- **Xalqaro hamkorlik kengaymoqda.** O'zbekiston Yevropa Ittifoqi, Xitoy, Rossiya, AQSh va Yaqin Sharq davlatlari bilan sarmoyaviy hamkorlikni mustahkamlash yo'lida.

XULOSA

O'zbekistonning investitsiya siyosati xorijiy investorlar uchun tobora jozibador bo'lib bormoqda. Biroq, ayrim muammolar, jumladan, huquqiy tartibotlar va byurokratik to'siqlar bartaraf etilishi lozim. Davlat tomonidan olib borilayotgan islohotlar natijasida iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichiga o'tish imkoniyati mavjud. O'zbekistonning

investitsiya siyosati xalqaro hamkorlikni kengaytirish, xorijiy investorlar uchun qulay biznes muhitini yaratish va mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilishga yo'naltirilgan. Xorijiy sheriklar bilan hamkorlikning ustuvor yo'nalishlari energetika, sanoat, qishloq xo'jaligi, transport va turizm kabi muhim tarmoqlarda rivojlanmoqda. Kelajakda texnologiyalar, yashil iqtisodiyot va logistika sohalarida yangi investitsiya loyihalarini amalga oshirish rejalashtirilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Dunning, J. H. (1993). Multinational Enterprises and the Global Economy. Addison-Wesley.
2. UNCTAD. (2021). World Investment Report. United Nations.
3. World Bank. (2022). Doing Business Report.
4. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi (2023). Rasmiy hisobotlar.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2023). Iqtisodiy tahlillar va statistik ma'lumotlar.